

Torbjörn Näs

Huset som finns utmärkt som #1309 på den här kartan är den gamla sockenstugan i vilket häxprocesserna avhandlades. Det låg i västra hörnet av nuvarande tingshus.

Hass Kerstin Matsdotter från Bergkarlås

I augusti 1668 och 1669 hölls ting i sockenstugan som låg i närheten av kyrkan, här rannsades 120 personer och 18 dömdes till döden, en av dessa, en sollerökvinna fick uppskov p.g.a. att hon var gravid.

Det finns otroligt många intressanta människoröden att berätta om från processerna i Mora, men en som får framskjutet plats i decemberprotokollet och fängslat mig lite extra är den 10-åriga Hass Kerstin Matsdotter från Bergkarlås, hon döms till döden den 10 december 1669.

I rättens utslag kan man läsa *Hass Kirstin, en litten flicka, Om ickie åldern hoos höga Öfvenheeten kommer i någon Concideration; kan Nembden henne inthet värja*. Kerstin blir alltså överförd till Kungliga Hovrätten för beslut.

Trots sin låga ålder blir Kerstin utsatt för tortyr. *Efter hon var så illa berychtat, satte de klubbar på henne, och slog åth dem emoot Stabban.*

Hon erkänner att hon farit till Blåkulla och fört andra med sig dit. Tio barn är namngivna och protokollet säger att det utom dessa finns ytterligare minst 20 barn som blivit förda av henne.

Men i Kerstins fall framstår en annan skadegörelse än blåkullaförande som den allvarligaste.

Det berättades om henne, att hon diat eller mjölkat ett stort antal människor, både barn och vuxna, så att de *begynthe dåna och stielpa omkull den ene öfuer then andra och låg på golvet som skiutne Foglar*, dvs hon hade tagit makt och mod av dem.

Tagit hjärtat af sin moor

Sannolikt ligger något reellt sjukdomsutbrott bakom dessa anklagelser, eftersom protokollet på ett annat ställe meddelar att många människor kommit för att tillsammans brygga öl hemma hos Svart Lasse i Bergkarlås till ett Bröllop som skulle hållas, och att det var vid detta tillfälle som Kerstin utfört sin skadegörelse.

I ett annat erkännande, säger hon att hon tagit

hjärtat af sin Moor, Syster, Vijk Lasses hustru, och satt i stället in ett Steenhierta, hon hade desse hier-tan med sigh hvar gång hon fhor till Blåkulla.

Dett starcke bläst- och regnwädret

Den 11 juni 1669 hade ett svårt oväder dragit fram över socknarna kring Siljan. Rättviksborna fick denna dag tillrättavisningar av prosten Elavus Skragge - för att de inte infunnit sig till hans visitation. De få som var närvarande ursäktade de uteblivna med *dett starcke bläst- och regnwädret som war uppå then dagen.*

Omfattningen av detta oväder får man ett begrepp om via Schroderus Reseanteckningar som bygger på Skragges beskrivning.

Även detta onda har den 10-åriga Hass Kerstin tagit på sig. *Hon hafwer och föregågne Sommar tillijka medh Liutan giordt dhett förskräckelige wädret, ty Liutan satte henne på en ända och sig på dhen andre på en stångh i Mora gärde.*

Stången hwirfladhe Kring up i Lufften, och när hon högst kom, blef ett sådant dunder och gny af dhett starcke wädret att alt nästan hwelfdte omkring, Pastorns 4 skårsteenar drogo öfwer ända,

sädessneesarna, som än stodo på åkren flöge tillsammans, att snart ingen kunde kiänna igen sitt.

Båtarna i Sillian kastadhes högt op på landet, Siön brusadhe såsom en Forss. Allt detta hafwer flickan sedan klarligen bekiändt.

Man nästan häpnar över denna flickas psykiska utrustning. När hon erkänt sig vara skyldig till detta illdåd tillfrågas hon om hon kunde göra något *mehra*, hon svarade då: *Jag kan göra Månen af Kalkstenar, Stjernorna af samma Materia som Soolen, Himmelen af Kalkbanden tagne uthur kyrckiomuren.*¹

Kerstin var dotter till Hass Anna Eriksdotter i Bergkarlås, född 1641 med största sannolikhet i Morkarlby och hennes make Jerpe Mats Eriksson vilken avlider någon gång mellan 1665-1668.

Szab Anna Eriksdotter	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	64
Anna Matsdotter		x		x	x	x	x	x	x		65
Anna Matsdotter											66

¹ Kontraktsprestens i Moras Visitationsprotokoll i ULA